

Nr 215.

Av herr **Karlsson, Gustaf, m. fl.**, om skattelindring för vissa såsom ekonomiska föreningar registrerade ideella sammanslutningar.

Sedan lång tid ha de sammanslutningar, som till uppgift ha att åt föreningslivet i vårt land anskaffa och underhålla samlingslokaler, haft att brottas med stora ekonomiska svårigheter. Dessa svårigheter ha skärpts genom den senaste tidens prisutveckling på bränsle och andra förnödenheter.

Det allra största flertalet av folketshusföreningarna och bygdegårdsföreningarna äro inregistrerade som ekonomiska föreningar. Därigenom ha de också en större skattetunga än ideella föreningar med samma uppgift i sin verksamhet som de nämnda ekonomiska föreningarna. Det må även framhållas, att många folkets parker äro organiserade som ekonomiska föreningar och att dessa företag, till sin kulturella uppgift, även i viss utsträckning ha att ombesörja samlingslokaler för föreningslivet. Mycket ofta är det så, att verksamheten i folkparken och i folkets hus drives av en och samma ekonomiska förening.

1949 års skatteutredning föreslår i sitt betänkande angående den statliga direkta beskattningen (SOU 1951: 51) att andra ekonomiska föreningar än jordbrukets kreditkassor skola erlägga fyrtio procent av den beskattningsbara inkomsten i statlig inkomstskatt. Enligt nuvarande bestämmelser — meddelade i 10 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt — utgör den statliga inkomstskatten för svenska ekonomiska föreningar trettiotvå procent av den beskattningsbara inkomsten.

Fr. o. m. den 1 januari 1953, då den år 1951 antagna lagen om ekonomiska föreningar träder i kraft, komma att i beskattningshänseende såsom »svenska ekonomiska föreningar» betraktas

dels »föreningar med ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom sådan ekonomisk verksamhet, i vilken medlemmarna deltaga som avnämare eller leverantörer eller med egen arbetsinsats eller genom begagnande av föreningens tjänster eller på annat dylikt sätt», vilka registrerats eller kunna vinna registrering enligt nya föreningslagen,

dels »föreningar med ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att anskaffa livsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna eller avsätta alster av medlemmarnas verksamhet eller bereda

bostäder åt medlemmarna eller anskaffa lån åt medlemmarna eller idka annan ekonomisk verksamhet» samt föreningar, vilka »genom idkande av handel eller annan verksamhet, varmed följer skyldighet att föra handelsböcker, vilja vinna annat ändamål än främjande av medlemmarnas ekonomiska intressen», allt under förutsättning att registrering vunnits enligt föreningslagen av år 1911.

Med stöd av bestämmelser i sistnämnda lag äro åtskilliga föreningar nu registrerade, vilka icke kunna registreras enligt den nya lagen, nämligen sådana sammanslutningar, som väl driva sådan kommersiell eller annan affärsmässigt organiserad verksamhet, varmed följer bokföringsskyldighet, men icke i syfte att stödja medlemmarna i deras hushållning eller förvärvsverksamhet utan för att gagna vilket annat intresse som helst, kring vilket medlemmarna av ideella skäl samlat sig. Att organisationer av detta slag låtit sig registreras såsom ekonomiska föreningar kan förklaras endast av deras önskan att undvika att sådan osäkerhet rörande deras rättsliga ställning uppstår, som kunnat komma till synes, därest de behållit sin karaktär av ideella föreningar, ehuru väl sedan länge ansetts, att en ideell sammanslutning äger rättskapacitet, så snart den erhållit en någorlunda fast organisation, d. v. s. att stadgar antagits, innefattande bestämmelser bland annat om hur beslut skall åstadkommas, samt att styrelse blivit utsedd.

Bland dylika registrerade föreningar, vilka icke åsyfta främjandet av medlemmarnas ekonomiska intressen, märkas sådana, som åsyfta att antingen med eller utan medlemmarnas personliga insats befrämja samhällets och samhällsintressenas utveckling eller individernas omvårdnad, daning, trevnad och trivsel. Här finnas t. ex. sammanslutningar, som fullfölja ett religiöst, politiskt, socialt eller kulturellt syfte. Såsom konkreta exempel kunna nämnas det stora antalet folketshusföreningar och bygdegårdsföreningar samt folkparksföreningar.

En till syftet ideell men som ekonomisk förening icke registrerad sammanslutning erlägger nu i statlig inkomstskatt femton procent av den beskattningsbara inkomsten, detta även om den driver ekonomisk verksamhet och vare sig denna verksamhet medför skyldighet att föra handelsböcker eller icke. Har föreningen, av skäl som ovan antytts, registrerats som ekonomisk, utgör den statliga inkomstskatten trettio två procent. Olika meningar borde väl icke behöva råda om att här föreligger bristande jämlikhet i beskattningen, föranledd endast av en olikhet i formellt avseende. Denna bristande jämlikhet skulle än mer skärpas, om den statliga inkomstskatten komme att uttagas med fyrtio procent. De här åsyftade organisationerna skulle till och med få betala skatt efter högre procent än sparbanker!

Skatteutredningen motiverar sitt förslag att höja skattesatsen för de ekonomiska föreningarna med att påpeka, att den verksamhet, som bedrivs av aktiebolag och ekonomiska föreningar, är så likartad, att någon

rationell grund för en olika behandling är svår att finna. Tvärtom, menar utredningen, bör den ena företagsformen icke beredas förmåner vid skatteberäkningen framför den andra. Utredningens uttalanden äga full giltighet, då det gäller sådana personsammanslutningar, som kunna registreras såsom ekonomiska föreningar enligt både den äldre och den nya föreningslagen, d. v. s. föreningar med ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom sådan ekonomisk verksamhet, i vilken medlemmarna deltaga som avnämare eller leverantörer eller med egen arbetsinsats eller genom begagnande av föreningens tjänster eller på annat dylikt sätt. Beträffande sammanslutningar, vilkas syfte icke är att genom föreningsverksamheten stödja medlemmarnas hushållning eller främja deras förvärvsverksamhet, äro uttalandena uppenbarligen sakligt oberättigade.

Naturligtvis kan det inträffa, att en ideell förening, helst om den bedriver någon kommersiellt betonad verksamhet, kan komma att vara till fördel för en och annan medlems förvärvsverksamhet, även om syftet icke är att gagna medlemmarnas ekonomiska intressen. En medlem i en bygdegårdsförening driver t. ex. yrkesmässig biltrafik med stationsort på den plats, där bygdegården är belägen, eller ett amatörmusiksällskap, som äger andelar i en folketshusförening eller en folkparksförening, engageras vid något tillfälle av föreningen. Den omständigheten, att de båda föreningarnas verksamhet skapar inkomstillfällen för någon medlem, bör icke föranleda till att de jämföras med i egentlig mening ekonomiska föreningar.

Det torde förekomma beträffande såsom ekonomiska föreningar registrerade ideella sammanslutningar att utdelning till medlemmarna av vinst icke kan beslutas samt att det bestämts i stadgarna, att vid föreningsupplösning, sedan insatserna återbetalats, behållningen skall användas till allmännyttigt ändamål. I sådana fall framstår ännu tydligare orimligheten av beskattning av sådan organisations inkomst enligt samma skatteskala som aktiebolags eller kooperativ förenings.

I de fall stadgarna icke innehålla nämnda inskränkningar i fråga om vinstdisposition samt användning av behållningen vid föreningens upphörande, torde förening av här åsyftat slag med visshet vara benägen att vidtaga stadgeändringarna i fråga, om därigenom gynnsammare behandling i skattehänseende kunde vinnas.

Under åberopande av det anförda hemställa vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till 1953 års riksdag, att gällande bestämmelser i 10 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt förändras på sådant sätt, att till de skattesubjekt, för vilka dylik skatt utgör femton procent av den beskattningsbara inkomsten, hänföras jämväl sådana enligt 1911 års lag om ekonomiska föreningar registrerade sammanslutningar, vil-

Motioner i Första kammaren, nr 215—216.

ka i enlighet med sina stadgar icke bedriva verksamhet i syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen och enligt stadgarna dels icke må utdela vinst till medlemmarna, dels vid upplösning av föreningen, sedan eventuellt andelskapitalet återbetalats, skola anslå behållningen till allmännyttigt ändamål.

Stockholm den 22 januari 1952.

Gustaf Karlsson.

E. Hjalmar Nilsson
i Kramfors.

Knut Hesselbom.

Fridolf Jansson.

Birger Andersson.

Torsten Bengtson
i Danderyd.

Nr 216.

Av herr **Söderquist**, om rätt att vid taxering till inkomstskatt åtnjuta avdrag för vissa studiekostnader.

(Lika lydande med motion i Andra kammaren, nr 287.)

Stockholm den 25 januari 1952.

Martin Söderquist.
